

Åklagarmyndighetens budgetunderlag 2007 - 2009

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Åklagarmyndighetens budgetunderlag för 2007-2009

Sammanfattning och yrkanden

Verksamhetsläget

Det svenska åklagarväsendet har idag, även i ett internationellt perspektiv, en central roll i rättsväsendet. I sin position i rättskedjan mellan polisen och domstolarna påverkar åklagaren såväl kvaliteten på polisens utredningsverksamhet som processen i domstol. Åklagarnas utbildning och kompetens har stärkts och åklagaryrkets status har ökat successivt.

Åklagarna har blivit allt mer aktiva som förundersökningsledare, särskilt i större mål och de driver också processen mer aktivt i domstolen. Komplexiteten i ärendena ökar och det kräver allt mer av engagemang från åklagaren. Tvångsmedelsreglerna har utvidgats och antalet möjliga tvångsmedel blir hela tiden större. Det internationella samarbetet har utvecklats snabbt och nu blivit en del av många åklagares vardag.

Den 1 januari 2005 inrättades Åklagarmyndigheten genom att myndigheten Riksåklagaren och sex regionala åklagarmyndigheter slogs ihop till en myndighet med riksåklagaren som chef. Sex regionala myndighetskanslier avvecklades och 43 operativa enheter placerades direkt under riksåklagaren. Därtill inrättades fyra utvecklingscentrum i Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå för tillsyn och utveckling av åklagarverksamheten. Också riksåklagarens kansli har fått en förstärkt ny organisation .

Det är alltför tidigt att dra långtgående slutsatser om resultatet av organisationsreformen. Erfarenheterna av det första verksamhetsåret pekar dock på en mycket positiv utveckling. Verksamhetsresultaten är fortsatt goda trots omorganisationsarbetet och den höga arbetsbelastningen. Av den årsredovisning för 2005 som nyligen överlämnats till regeringen framgår att:

- Lagföringsandelen dvs. antalet lagförda misstänkta i förhållande till samtliga misstänkta, är fortsatt 61 procent. Antalet lagförda personer minskade med ca 1 000 under året men är fortfarande 10 000 fler än under 2002.
- Genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till åklagarbeslut i genomsnitt har minskat till 21 dagar, vilket är klart under målet om högst 30 dagars genomsnittlig genomströmningstid.
- Ärendebalanserna har ökat något. Det finns i genomsnitt 90 öppna ärenden hos varje åklagare. Flertalet av dessa är antingen under utredning eller finns hos domstolarna i avvaktan på förhandling. Balansökningen vid årets slut beror till en del på polisens balansavarbetning strax före årsskiftet. Balansökningen skall också ses mot bakgrunden av den under 2005 fortsatta ökningen av ärendeinflödet vilket innebär nära 20 000 fler ärenden 2005 än 2002. Detta kommenteras ytterligare i det följande.

Med Åklagarmyndighetens nya organisation finns en bra struktur och goda förutsättningar för arbetet med en förändrad inriktning av verksamheten. Den innebär:

- utveckling av kvaliteten i verksamheten genom ökad kunskap och bättre metoder för utredning och processföring
- ökad rättslig styrning och enhetlighet i rättstillämpningen
- styrning och koncentration av resurser till bekämpning av särskilt komplicerade och angelägna brottstyper
- utveckling av spetskompetens på olika brottstyper
- förstärkning av resurserna för den operativa verksamheten
- en bra personal- och lönepolitik med möjlighet att rekrytera personal med hög kompetens och med särskild uppmärksamhet på hög säkerhet, allt i syfte att öka effektiviteten och rättsäkerheten i verksamheten.

Arbetsbelastning och ekonomi

Som nämndes ovan har arbetsbelastningen ökat med nära 20 000 ärenden sedan 2002. Mest har våldsbrotten och narkotikabrotten ökat men ökningarna kan också noteras av eko- och miljöärenden. Under samma period har däremot antalet enklare bötesbrott minskat. Ökningen som uppgår till 12 procent av det totala antalet ärenden motsvarar arbete för nära 70 åklagare och 30 administratörer. Några reella resursökningar har dock inte tillförts Åklagarmyndigheten utan den ökade arbetsmängden har hittills klarats av genom hårdare arbetsbelastning, rationaliseringar och ändrade arbetsmetoder. Under samma period har lagföringen förblivit oförändrad, genomströmningstiden har sjunkit och balanserna ökade endast marginellt.

För planeringsperioden 2007-2009 prognostiseras ett fortsatt kraftigt ökat inflöde av ärenden. En orsak till detta är att polisen fått väsentligt ökade resurser under de senaste åren. Polismyndigheterna har påbörjat stora satsningar på utredningsverksamhet bl.a. på bekämpning av mängdbrott. Även Skatteverket och Försäkringskassan ökar sina insatser för bekämpning av brott mot skatte- och försäkringssystemen. Skall dessa insatser få ett fullt genomslag krävs att det hos Åklagarmyndigheten finns möjlighet att hantera ett ökat antal ärenden. För att möta behovet av åklagarresurser för att hantera fler anmälningar från Skatteverket och Försäkringskassan pekar en första bedömning på ett tillkommande resursbehov för Åklagarmyndigheten motsvarande 20 åklagare.

I budgetpropositionen för 2006 anger regeringen nivån på den pris- och löneomräkning som ska gälla kommande år. Genom att inte kompensera fullt ut för pris- och löneökningar måste myndigheterna löpande öka produktiviteten i verksamheten. Pris- och löneomräkningen beräknas under planeringsperioden till 1,6 procent per år medan kostnadsökningarna prognostiseras till mer än 4 procent. För Åklagarmyndigheten innebär detta en urholkning av anslaget med ca 50 miljoner kronor motsvarande en minskning på nära 60 åklagare.

I budgetpropositionen för 2006 anger regeringen i sina planeringsramar för 2007 en anslagsökning för Åklagarmyndigheten på 25 miljoner kronor. Åklagarmyndigheten kommer att, med utgångspunkt från dessa planeringsramar, under 2006 tillföra organisationen en nettoökning med ca 20 åklagare. De ska i första hand förstärka bekämpningen av mängdbrott och våld mot kvinnor och barn. Under 2006 kommer ökningen att finansieras med anslagssparandet från 2004 och 2005.

Särskilda satsningar

Regering och riksdag kräver att fler brott leder till lagföring. Det är också rimligt med hänsyn till den låga lagföringsandel som gäller för t.ex. våldtäkter. En mer effektiv lagföring kan uppnås bl.a. genom en högre kvalitet på brottsutredningarna, en aktiv förundersökningsledning och en utvecklad kriminalteknik. För att åklagarna skall kunna arbeta med en offensiv brottsbekämpning, stödja polisen, delta i rättsutvecklingen och förbättra kvaliteten och lagföringen på de områden regeringen angett som särskilt prioriterade, måste dock ytterligare resurser tillföras. Med resurstillskott kan Åklagarmyndigheten med kraft förstärka bekämpningen av viktiga brottstyper. I denna framställning begärs därför medel för nettoförstärkningar med 85 åklagare fördelade på följande brottstyper:

✓ Bekämpningen av familjevåld och sexualbrott	35 åklagare
✓ Bekämpning av grov och organiserad brottslighet både nationell och internationell	10 åklagare
✓ Bekämpning av mängdbrott och fusk mot välfärdssystemen	10 åklagare
✓ Bekämpning av ekobrott	10 åklagare
✓ Bekämpning av ungdomsbrottslighet	10 åklagare
✓ Bekämpning av IT-brottslighet	5 åklagare
✓ Bekämpning av brott mot immaterialrätten	5 åklagare

Hemställan

Med hänsyn till vad som nu har nämnts och till det underlag som presenteras i det följande hemställer jag om att regeringen beslutar

<u>att</u>	föreslå riksdagen att för 2007 höja ramanslaget 4:3, Åklagarmyndigheten med 40 miljoner kronor exklusive pris- och löneomräkning.
<u>att</u>	föreslå riksdagen att som planeringsram för 2008 öka ramanslaget 4:3, Åklagarmyndigheten med ytterligare 40 miljoner kronor exklusive pris- och löneomräkning.
<u>att</u>	för 2009 ange en planeringsram som jämfört med 2008 motsvarar oförändrad nivå.
<u>att</u>	fastställa en låneram på 105 miljoner för 2007, 100 miljoner kronor för 2008 och 100 miljoner för 2009.
<u>att</u>	fastställa en anslagskredit på 3 % av anslaget
<u>att</u>	fastställa en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret på 10 % av anslaget

Beslut om budgetunderlaget har fattats av riksåklagaren Fredrik Wersäll. I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit vice riksåklagaren Catharina Bergqvist Levin, överåklagaren Agneta Blidberg, överåklagaren Lena Moore, överåklagaren Nils Rekke, ekonomidirektören Agnète Löthman samt administrative direktören Bertil Metzger, föredragande. Budgetunderlaget har behandlats i Åklagarmyndighetens rådgivande nämnd, i Åklagarmyndighetens ledningsråd samt i förhandlingar med personalorganisationerna.

Stockholm den 28 februari 2006

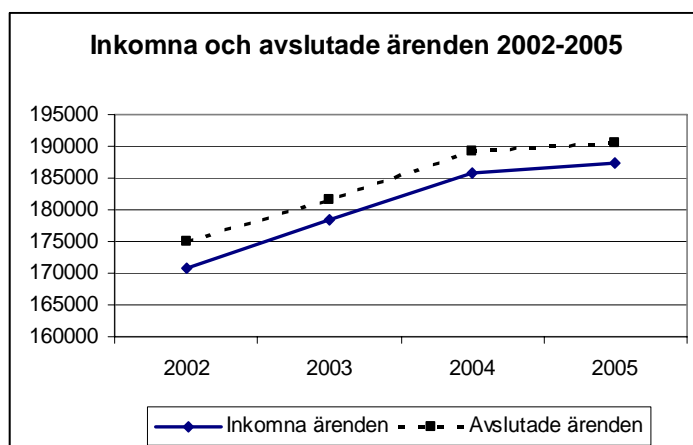
Fredrik Wersäll

/Bertil Metzger

Åklagarmyndighetens budgetunderlag för 2007-2009

1. En kraftigt ökande arbetsvolym

Verksamhetsåret 2005 redovisas i årsredovisningen. Av denna framgår bl.a. att riksdagens och regeringens satsningar på polisen gett resultat genom ett kraftigt ökat inflöde av ärenden från polisen till åklagare. Ökningen som illustreras i diagrammet nedan uppgår till 12 procent fler inkomna och 9 procent fler avslutade ärenden än under 2002. Ökningen motsvarar en genomsnittlig årlig arbetsmängd för ca 70 åklagare och 30 administratörer. Ökningen av inkommande ärenden under 2005 uppgick till 1 procent. Det som vidare understryker ökningen av arbetsstrycket är karaktären på de ärenden som ingår i det ökade ärendeinflödet. Sedan 2002 har antalet narkotikaärenden ökat med ca 5 000 motsvarande 51 procent och våldsbrotten med 5 400 motsvarande 23 procent. Samtidigt minskade bötesbrotten med 2 procent.

(Obs att diagrammets basvärde är 160 000 enheter)

Den resultatmodell som Åklagarmyndigheten har tillämpat visar att resultatet för 2005 trots ökningen av antalet ärenden är stabilt goda och i vissa fall fortsätter att förbättras. Lagföringsandelen var oförändrad 61 procent vilket tillsammans med volymökningen innebär att 10 000 misstänkta fler lagförts 2005 jämfört med 2002. En viss minskning med 1 100 har dock skett under 2005. Ärendebalanserna har ökat med ca 2 000 motsvarande 3 procent under 2005. Ökningen beror på en hög arbetsbelastning men också på polisens avarbetningar av ärendebalanser under december 2005. Vidare minskade den genomsnittliga genomströmningstiden med ytterligare 2 dagar till 21 dagar. 1998 var den genomsnittliga genomströmningstiden 57 dagar. Den minskning som skett sedan dess, utan reella resurstillskott och med ett kraftigt ökat ärendeinflöde, är förmodligen unik inom svensk statsförvaltning.

Den hittillsvarande ökningen av ärendeinflödet har till 2005 kunnat mötas av långtgående rationaliseringar av kamrarnas arbetsorganisation och till viss del av en effektivare användning av tekniken. Till stor del har dock ökningen och det fortsatt goda resultatet klarats av genom en ökad arbetsbelastning och ofta extraordinära insatser av personalen.

Under 2005 har antalet åklagare ökat med 29. Denna ökning är en effekt av omorganisationen av Åklagarmyndigheten då den administrativa personalen vid de avvecklade regionkanslierna kunnat ersättas med åklagare. Under 2006 planeras en fortsatt nettoökning med ytterligare 20 åklagare. Dessa kommer under 2006 att finansieras med den återföring som skett av anslags-sparandet för 2004 och 2005. Under 2007 finansieras de med det förväntade ökade anslag för 2007 som regeringen angett i budgetpropositionen för 2006. Ökningar av antalet åklagare kommer på sikt, efter den omfattande utbildning som krävs för att bli allmän åklagare, att kunna förbättra arbetsmiljön och hanteringen av den ärendeökning som redan skett.

Med de ökade resurser som tilldelats polisen fortsätter satsningarna på utredningsverksamheten. Många av polismyndigheterna har angett som mål att öka inflödet av ärenden till åklagarna betydligt, särskilt vad avser mängdbrott. Polisen satsar också på utbildning av förundersökningsledare och brottsutredare. Skatteverket satsar på en väsentligt utökad kontroll. Samma utveckling sker hos Försäkringskassan. Åklagarmyndigheten gör därför bedömningen att inflödet av ärenden till åklagarkamrarna kommer att fortsätta öka kraftigt. För att kunna möta ytterligare förväntade öknningar av ärendeinflödet samt för att kunna höja kvaliteten i brottsutredningar och också få möjlighet att tillsammans med polisen och andra myndigheter arbeta proaktivt, krävs ökade resurser.

2. Satsningar på effektivare lagföring

Kraven på en mer effektiv brottsbekämpning har ökat och den kriminella verksamheten ses som ett allt större hot mot samhällsstrukturen. Den internationella och organiserade brottsligheten har fått ökat fotfäste och våldsbrotten ökar. Åklagarmyndigheten arbetar målmedvetet med utveckling av kompetens och metoder för att mer effektivt kunna medverka i bekämpningen av bl.a. dessa brottstyper. En viktig åtgärd har varit inrättandet av fyra utvecklingscentrum för utveckling och tillsyn av åklagarverksamheten.

Under de kommande åren kommer Åklagarmyndighetens insatser att behöva förstärkas på kriminalpolitiskt viktiga områden. Mot bakgrund av den inledande redovisningen av den ökade arbetsbelastningen och effekterna av omorganisationen, kan utrymme för sådana insatser inte skapas genom omDispositionering av befintliga resurser. En ökning av resursinsatsen på en särskild brottstyp skulle således leda till ökade balanser, längre genomströmningstider och minskad lagföring för andra brottstyper, en utveckling som inte går att

förener med en rättssäker åklagarverksamhet. En stor risk finns också att sådana åtgärder skulle leda till arbetsmiljöproblem

För att kunna höja kvaliteten i förundersökningarna för viktiga brottstyper och därmed öka lagföringen för dessa, måste nya resurser tillföras Åklagarmyndigheten. De resursnivåer som krävs är marginella för rättsväsendet men kan genom åklagarens centrala roll i rättskedjan ge stora effekter på brottsbekämpningen. Om däremot resursökningarna uteblir skulle den offensiva satsning och det positiva framgångsexempel som regeringen kunnat redovisa med den utvecklade Åklagarmyndigheten kunna riskeras. Inriktningen mot en aktiv rättsutveckling och kompetensutveckling skulle behöva stå tillbaka för att på kort sikt klara den löpande arbetsbelastningen.

För att klara satsningarna på en effektivare lagföring av brott inom särskilt prioriterade brottstyper begärs därför en förstärkning av antalet åklagare enligt följande:

✓ Bekämpningen av familjevåld och sexualbrott	35 åklagare
✓ Bekämpning av grov och organiserad brottslighet både nationell och internationell	10 åklagare
✓ Bekämpning av mängdbrott	10 åklagare
✓ Bekämpning av ekobrott	10 åklagare
✓ Bekämpning av ungdomsbrottslighet	10 åklagare
✓ Bekämpning av IT-brottslighet och immaterialrätt	5 åklagare
✓ <u>Bekämpning av brott mot immaterialrätten</u>	<u>5 åklagare</u>
<i>Summa</i>	<i>85 åklagare</i>

2.1 Bekämpningen av familjevåld och sexualbrott

Av regeringens direktiv i regleringsbrevet framgår att brottsbekämpningen när det gäller vålds- och sexualbrott, särskilt mot kvinnor och barn, skall uppmärksammas särskilt. Åklagarmyndigheten skall genom fortsatt verksamhetsutveckling säkerställa att brottsbekämpningen när det gäller dessa brott effektiviseras.

Ärenden avseende familjerelaterat våld och sexuella övergrepp är mycket resurskrävande att utreda och kräver en hög kompetens. Stora resurser för utveckling av bekämpning av sexuella övergrepp och våld mot kvinnor och barn har tidigare satsats både på metod- och kompetensutveckling. Trots detta har utvecklingen av lagföringen för brottstypen inte förbättrats.

För att skapa en hög kvalitet på förundersökningarna och en bättre lagföring krävs specialiserade åklagare på samtliga åklagarkammare. Dessa skall kunna koncentrera sina insatser på bekämpningen av familjevåld och sexualbrott och ha möjlighet att stödja såväl andra åklagare inom kammaren som polisen. Specialiståklagarna för bekämpningen av familjevåld och sexualbrott kan med fördel arbeta tillsammans med andra åklagare och särskilt utbildade poliser i en familjevåldsgrupp. Samverkan med andra myndigheter blir alltmer angelägen och kräver såväl stora kunskaper och resurser. I detta sammanhang

kan bl.a. nämnas Åklagarmyndighetens engagemang i försöksverksamheten med de s.k. barnhusen.

Som en förstärkning av bekämpningen av såväl våld mot barn som våld mot kvinnor behövs således utöver befintliga resurser en specialiståklagare för bekämpningen av familjevåld och sexualbrott på varje allmän åklagarkammare, dvs. en ökning med 35 åklagare. Som nämnts ovan kommer Åklagarmyndigheten att utöka antalet åklagare med 20 med stöd av de planeringsramar för 2007 som regeringen anger i budgetpropositionen. Det möjliggör en rekrytering redan under 2006 av 10 åklagare för bekämpningen av familjevåld och sexualbrott.

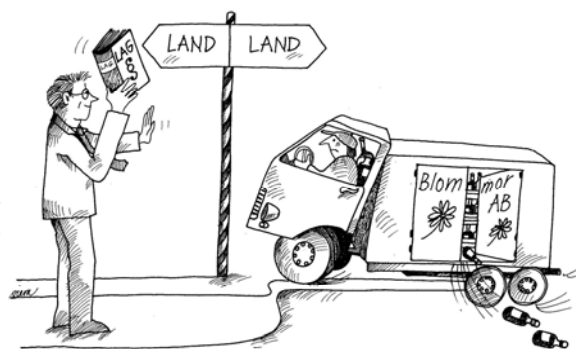
2.2 Bekämpning av grov och organiserad internationell och nationell brottslighet

År 2001 inrättades sex internationella åklagarkammare med uppgift att ansvara för åklagarverksamheten rörande organiserad gränsöverskridande brottslighet. Avsikten var att koncentrera verksamheten till vissa åklagare som skulle få möjlighet att skaffa sig särskild erfarenhet inom området och utveckla arbetsmetoder för ett effektivt bekämpande av denna typ av brottslighet. De internationella åklagarkamrarna fick samtidigt uppgiften att svara för merparten av ärenden där utländska brottsutredande myndigheter behöver bistånd från Sverige med utlämning, internationell rättslig hjälp i brottmål och överförande av lagföring till Sverige.

Den brottsutredande verksamheten vid de internationella kamrarna är inriktad på en internationell brottsbekämpning. Det innebär att lagföringen inte skall begränsas till den brottslighet som äger rum i Sverige utan också bidra till att lagföra - i Sverige eller i annat land - medbrottslingar, uppdragsgivare, finansierare eller slutliga mottagare som finns i andra länder. De arbetsmetoder som krävs för att komma

tillrätta med den internationella organiserade brottsligheten är till sin natur mycket resurskrävande och förutsätter bl.a. ett nära samarbete med polisens underrättelseverksamhet och ett omfattande internationellt åklagarsamarbete. I detta arbete är Eurojust en viktig samarbetspartner. Verksamheten vid de internationella kamrarna är emellertid fortfarande i hög grad händelsestyrd och kamrarnas resurser måste i första hand tas i anspråk för att avverka inkommande mål.

Den internationella utvecklingen ger åklagarna en allt tyngre och viktigare roll när det gäller det internationella samarbetet och styrs av faktorer som åklagarna inte kan påverka. Den nya rollen har blivit särskilt tydlig när det gäller tillämpningen av reglerna om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder och de nya reglerna om erkännande och verkställighet av euro-

peiska frysningsbeslut inom EU. Ansvar för dessa frågor faller helt på lokala åklagare, utan inblandning av myndigheter på central nivå.

Den särskilda utredningsmetodik som åklagarna vid internationella kamrarna utvecklar kan också användas vid bekämpningen av grov och organiserad nationell brottslighet särskilt med förgreningar över hela riket. Under 2006 kommer därför de internationella kamrarna att samordna sina insatser mer effektivt för en bekämpning också av sådan brottslighet.

För att kunna möta de ökande krav som ställs på svenska åklagare när det gäller ett effektivt internationellt samarbete och för att skapa förutsättningar och utrymme för det aktiva åklagararbete som krävs för en effektiv bekämpning av den grova organiserade nationella och gränsöverskridande brottsligheten, behöver de internationella åklagarkamrarna förstärkas med 10 åklagare.

2.3 Mängdbrottslighet

Allmänhetens förtroende för rättsväsendets förmåga att klara upp inbrott, bilstölder, klotter, skadegörelse, m.fl. brott måste förbättras. Det gäller brott som drabbar enskilda och som förekommer i stor mängd men där varje brott isolerat straffrättsligt bedöms som mindre allvarligt. Syftet med satsningen på mängdbrottsbekämpningen är att tillsammans med polisen inom ramen för ett problemorienterat arbetssätt minska brottsligheten och öka människors trygghet. 25 specialiståklagare har hittills tillsatts för att arbeta med mängdbrott med nya metoder och synsätt. De har fått en åklagarroll som delvis ligger utanför den traditionella.

Av den utvärdering av mängdbrottsreformen, som gjorts under 2005 framgår att nya arbetsmetoder med tyngdpunkt på en fördjupad samverkan mellan åklagare och polis har lett till ökad lagföring och minskade genomströmningstider. Vid flertalet av de åklagarkammare där specialiståklagare svarat för mängdbrottsbekämpningen har särskilda projekt genomförts tillsammans med polisen med syfte att utveckla och effektivisera verksamheten. Mängdbrottsspecialisterna har därutöver bland annat arbetat med återkoppling till polisen och utvecklat samverkan med närpolischefer och polisiära förundersökningsledare med syfte att höja kvaliteten i förundersökningarna. Åklagarkamrarna redovisar att genomförda åtgärder har lett till att kvaliteten i förundersökningarna har förbättrats samtidigt som åklagarna snabbare och i ökad omfattning fattat beslut om lagföring.

Under februari 2006 har Åklagarmyndigheten fastställt nya riktlinjer för åklagarkamrarnas mängdbrottsbekämpning. Av dessa framgår att varje åklagarkammare skall ha en särskild mängdbrottsåklagare. Rollen för mängdbrottsåklagaren skall vara att genom samverkan med polisen och andra berörda myndigheter och organisationer, tillägna sig en god kunskap om mängdbrottens karaktär och omfattning inom kammarens verksamhetsområde.

Vidare skall mängdbrottsåklagaren arbeta utifrån ett kriminalpolitiskt helhetsperspektiv med sikte på att öka allmänhetens förtroende för myndigheternas bekämpning av mängdbrott. Åklagarens arbete såväl med förebyggande åtgärder som med utredning och lagföring av mängdbrott skall koncentreras på sådana insatser som kräver åklagarkompetens. Målsättningen för mängdbrottsarbetet skall vara en hög kvalitet i brottsutredningarna, en hög lagföring och en effektiv brottmålsprocess. Vidare skall en god samverkan mellan mängdbrottsåklagarna säkerställa en enhetlig rättstillämpning.

Med stöd av de särskilda åklagarna ges möjligheter till en mer effektiv bekämpning av mängdbrotten bl.a. genom förbättrade kontakter med polis och en bättre samordning av de brottsreducerande åtgärderna i lokalsamhället. Det är dock ett mycket resurskrävande arbetssätt som medför ett ökat resursbehov. För att kunna genomföra reformen över hela landet med en mängdbrottsspecialist på samtliga kammare beräknas därför ett behov av ytterligare 10 mängdbrottsåklagare på specialistnivå. Under 2006 kommer en rekrytering att ske av ca 10 mängdbrottsspecialister till de kammare som saknar en sådan. Även denna rekrytering sker med stöd av de planeringsramar för 2007 som regeringen angett i budgetpropositionen.

2.4 Fusk mot välfärdssystemen

Olika former av ekonomiskt stöd till enskilda och företag finansieras av statliga och kommunala myndigheter. Det kan t.ex. vara stöd till företag i form av regionalpolitiska bidrag och jordbruksbidrag och till enskilda i form av bidrag inom sjuk- och socialförsäkringssystemen. Då missbruket av bidragssystemen orsakar betydande ekonomiska förluster har riksdag och regering i ökad utsträckning uppmärksammat dessa. Flera statliga utredningar har tillsatts för att se över lagstiftningen och föreslå åtgärder för bekämpning av fusk.

Åklagarmyndigheten ansvarar inom åklagarväsendet för bekämpningen av bedrägerier mot välfärdssystemen, utom det som avser EU-bidrag. Myndighetens utvecklingscentrum i Stockholm kommer att tillsammans med bl.a. polisen och tillsynsmyndigheterna utveckla mer effektiva metoder för bekämpningen av bidragsmissbruket. Inom den operativa lokala nivån kommer de särskilt utsedda mängdbrottsspecialisterna att ha ett ansvar för prioriteringen och hanteringen av brottsanmälningarna om fusk.

Under 2005 har Försäkringskassan väsentligt ökat kontrollen av fusk mot bidragssystemen. Detta har lett till att antalet brottsanmälningar ökat från 930 under 2004 till 1 558 under 2005 dvs. 68 procent. Även andra bidragsutbetalande myndigheter t.ex. kommunerna beräknas öka sin kontroll av fusk. Under 2006 och åren därefter förväntas därför en ytterligare kraftig ökning av antalet brottsanmälningar. Denna typ av bedrägeribrott omfattar oftast begränsade belopp och begås av enskilda personer. De utreds därför normalt av polisen som lämnar över en färdig brottsutredning till mängdbrottsåklagare. Under perioden 2007 – 2009 beräknas en ökning av sådana ärenden motsvarande arbetet för 10 åklagare. Denna ökning kommer inledningsvis att hanteras inom ramen för den mängdbrottssatsning som beskrivs i det föregående.

ende avsnittet om mängdbrottspecialister. Åklagarmyndigheten avser dock att återkomma till regeringen i resursfrågan när omfattningen av anmälningar om brott blir klarare.

2.5 Bekämpning av ekonomisk brottslighet

Skatteverkets anslag för 2006 har ökat med 225 miljoner kronor för skärpt skattekontroll i första hand av byggsektorn, av internationella transaktioner och av folkbokföringsfusket. Skatteverket har beräknat att pengarna räcker till nyrekrytering av cirka 420 skattekontrollanter och skattebrottsutredare fördelade över hela landet. Skatteverket har förklarat att anslagsökningen ger verket möjlighet till ännu större insatser inom tre av de områden som man betraktar som särskilt intressanta från kontrollsynpunkt. Skatteverket avser främst att öka kontrollen av oredovisade inkomster och svartjobb. De ökade kontrollinsatserna förväntas leda till en kraftig ökning av antalet anmälda skattebrott.

Vid kontakter mellan Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket redovisades att Skatteverket utöver den resursökning som sker genom ökade anslag ytterligare tillföra resursförstärkningar till kontrollverksamheten genom omfördelningar. Under 2005 uppgick Skatteverkets insatser i form av revision och grundkontroll till motsvarande ca 2 800 årsarbetskrafter. De insatserna resulterade i ca 3 600 brottsanmälningar till åklagare inom både Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten. Vidare redovisades att resursökningen inom områdena Internationella transaktioner och Oredovisade intäkter/svart arbete beräknas till sammanlagt 395 årsarbetskrafter. Skatteverket bedömer att resursökningen kommer att leda till ytterligare mellan 720 och 980 brottsanmälningar på årsbasis i hela landet, d.v.s. en ökning motsvarande ca 25 procent. Av de nuvarande ca 3 600 brottsanmälningar som varje år kommer in från Skatteverket lämnas ca 55 procent till Ekobrottsmyndigheten och ca 45 procent till Åklagarmyndigheten.

Inom de områden och branscher där Skatteverket gör sina satsningar är brottsligheten erfarenhetsmässigt både komplicerad och svårutredd. Det kommer att leda till många komplicerade utredningar, där tvångsmedel av olika slag blir vanligt förekommande. Skatteverkets brottsanmälningar leder vidare till att antalet konkurser kommer att öka och till ökad uppmärksamhet från revisorernas sida. Det finns därför anledning att räkna med att även brottsanmälningarna från konkursförvaltare och revisorer kommer att öka.

Förundersökningen i samtliga ekobrottsutredningar som handläggs vid skattebrottsenheterna leds av åklagare, vilket innebär att Skatteverkets satsning får fullt genomslag inom åklagarväsendet. Det är därför av stor vikt att Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten har de resurser som fordras för att kunna hantera den ärendeökning som Skatteverkets satsning leder till. Risken är annars stor för att de ökade insatserna från Skatteverkets sida endast ger begränsat resultat. Åklagarmyndigheten har nu åklagarresurser för ekobrottsbekämpning motsvarande ca 30 årsarbetskrafter. Myndigheten bedöms få minst 350 nya ärenden per år som en följd av Skatteverkets satsningar. Denna anmälningsökning motsvarar ett behov av förstärkning med 10 nya ekoåklagare.

2.6 Bekämpning av ungdomsbrottslighet

Satsningarna på bekämpningen av brott av ungdomar ökar. Det är en mycket viktig uppgift för hela rättsväsendet att se till att ungdomars brottslighet stoppas så tidigt som möjligt. Olika åtgärder med inriktning mot ungdomsbrottsligheten föreslås bl.a. i betänkandet *Ingripanden mot unga lagöverträdare* (SOU 2004:122). Inom Åklagarmyndigheten är kampen mot ungdomsbrottsligheten en högt prioriterad uppgift. Under det senaste året har inriktningen av bekämpningen av sådan brottslighet lagts fast bl.a. genom införandet av en grundlig och återkommande utbildning för ungdomsbrottsåklagare samt genom upprättandet av nya riktlinjer för åklagarnas arbete med ungdomsbrottslighet. Genom dessa åtgärder uppnås en ökad stabilitet och kontinuitet i den del av åklagarverksamheten som gäller ungdomsbrottsligheten samt en mer enhetlig rättstillämpning.

För att ytterligare öka kvaliteten i åklagarnas och polisens hantering av ungdomsbrott finns behov av resursförstärkningar av särskilt utsedda ungdomsbrottsåklagare på specialistnivå. Sådana åklagare skulle delvis ha funktioner liknande mängdbrottsåklagarna, d v s vid sidan av operativ verksamhet svara för samordning och enhetlighet avseende bekämpningen av ungdomsbrotten. De skulle också ha kontakter med polisen, socialtjänsten, brottsförebyggande verksamheter och andra myndigheter och organisationer. I samband med utvecklingen av bekämpningen av ungdomsbrott konstateras att t.ex. socialtjänsten har ett stort behov av närmare samarbete med ungdomsbrottsåklagarna.

En stor och växande del av ungdomsbrottsligheten ligger på gränslinjen mellan vad som kan betraktas som mängdbrott och den grövre brottsligheten. Specialiserade ungdomsbrottsåklagare kan, i brottspreventivt syfte tillsammans med övriga berörda myndigheter, angripa ungdomars mängdbrottslighet utifrån ett bredare perspektiv än enbart lagföringssyftet. Det överskuggande problemet med ungdomsbrottsligheten är dock att riktigt grova brott begås långt ner i åldrarna. Det är t.ex. i de situationerna som de svåra utrednings- och lagföringsfrågorna ofta inträder.

För en satsning på utvecklingen av bekämpningen av ungdomsbrott beräknas ett ytterligare resursbehov för 10 ungdomsbrottsåklagare på specialistnivå för en samordnande och stödjande roll. Störst behov av särskilt kvalificerade ungdomsbrottsåklagare finns i storstäderna. Där förekommer ofta mycket grov brottslighet präglad av gängmentalitet och utredningar av denna brottslighet är normalt mycket komplicerade. Fem av de nya ungdomsbrottsspecialisterna skulle därför placeras i Stockholm, Göteborg och Malmö och ha en mer operativ inriktning på storstadsproblematiken.

2.7 Bekämpningen av IT-brottsligheten

En arbetsgrupp inom EU har definierat IT-brottsligheten som bl.a. hightech-brottslighet och cyberbrottslighet. Med *hightech*-brottslighet menas aktiviteter som använder information för att begå eller främja brott som riktar sig mot personer, egendom, organisationer eller datornätverk och med cyberbrottslighet avses ett kriminellt användande av ett datornätverk eller datorsystem via Internet och attacker mot eller missbruk av sådana nätverk eller system för kriminella syften. Det kan antingen vara fråga om existerande gamla brott som använder sig av ny teknik eller nya typer av brott som har utvecklats som en följd av den explosionsartade framväxten av Internet.

I EUs analys av den brottslighet som använder sig av informationsteknik eller kommunikation av information konstateras att det finns väldigt få brott som kan betraktas som rent nya brott. Oftast är det fråga om gamla brottstyper som numera helt eller delvis genomförs med hjälp av ny teknik. Som exempel på sådan brottslighet nämns särskilt bedrägerier, olika former av informationsstölder, upphovsrättsintrång, identitetsstölder, barnpornografibrott, terrorism, narkotikabrottslighet, olovligt brukande av kommunikationstjänster, politisk aktivism, utpressning och penningtvätt. Som rent nya tekniska brott nämns olika former av intrång i och skadegörelse av datorsystem och attacker mot nationella samhällsviktiga tekniska infrastrukturer.

Utvecklingen av IT-brottsligheten kommer att ställa rättsväsendet inför svår-
bemästrade problem. I Sverige finns ett fåtal åklagare med högt kvalificerad IT-kompetens. De har under de sista åren handlagt utredningar rörande bl.a. barnpornografibrott, hets mot folkgrupp, datorbedrägeri, företagsspioneri, trolöshet mot huvudman, upphovsrättsbrott, utpressning, skadegörelse, narkotikabrott, människohandel och koppleri. I samtliga dessa fall har det krävts särskilda kunskaper om datorer och datorsystem för att brottsligheten på ett tillfredsställande sätt skulle kunna utredas.

Eftersom så många olika brottstyper numera kräver kunskaper om IT är det viktigt att de åklagare som skall handlägga IT-relaterad brottslighet har en gedigen utbildning och praktisk erfarenhet beträffande olika brottstyper och inte enbart brott inom speciallagstiftningen som dataintrång och datorbedrägeri. Utöver en juridisk skolning måste åklagaren därutöver också ha en omfattande teknisk utbildning.

Alla åklagarkammare måste ha tillgång till egen eller med andra kammare delad kompetens för att utreda och beivra de mer frekvent förekommande IT-brotten. Satsningen på en sådan kompetensutveckling kommer att ske inom ramen för Åklagarmyndighetens löpande högre utbildning. Det förekommer dock i ökande utsträckning att en IT-brottsutredning kräver sådana specialkunskaper eller sådan erfarenhet att åklagarkammarens IT-åklagare inte klarar av att handlägga utredningen. En sådan utredning skall hanteras av särskilt kvalificerade IT-åklagare. En resursökning begärs därför för rekryteringen och utbildningen av ytterligare 5 högt kvalificerade IT-åklagare.

2.8 Bekämpning av brott mot immaterialrätten

Brott mot immaterialrätten har uppmärksammats alltmer under de senaste åren. Bl.a. har den tekniska utvecklingen inneburit en ökad möjlighet att olagligt ladda ner och sälja piratkopierad musik, filmer och programvaror. Också s.k. fildelning har blivit olaglig och antalet anmälningar mot detta tenderar till att öka. Vid den här typen av brottslighet uppfattas ofta inte brottet som det enda viktiga utan brottsutredningen blir också ett stöd i en skadeståndsprocess som gäller oerhört stora belopp.

De lagar som reglerar immaterialrätten indelas vanligen i två grupper, upphovsrätt och industriellt rättsskydd. I de immaterialrättsliga lagarna finns ofta särskilda åtalsprövningsregler. Åtal får väckas endast om målsäganden anger brottet till åtal eller åtal är påkallat ur allmän synpunkt. I nuläget är antalet ärenden som hamnar hos åklagare och polis få till antalet. Antalet ärenden hos Tullverket avseende varor där man kan ifrågasätta intrång i någons rätt enligt de immaterialrättsliga reglerna är större. De brott som ökar till antalet är upphovsrättsbrott med hjälp av Internet.

Eftersom antalet ärenden om brott på det immaterialrättsliga området är få och utredningarna fördelas på ett stort antal åklagare och poliser är det svårt att bygga upp och behålla en hög kompetens på området. Lagstiftningen är komplicerad och varje ärende kräver förhållandevis stora resurser. En specialisering av åklagare och polis skulle innebära att vissa åklagare och utredare hos polisen utses att centralt eller regionalt hantera samtliga ärenden i landet som gäller brott på det immaterialrättsliga området. Dessa åklagare och poliser kommer därigenom att få stor erfarenhet av aktuella ärendetypen och möjlighet att utarbeta rutiner för handläggningen och kunna bygga upp kontakter med bl.a. Tullverket och Patent- och registreringsverket. En ökad specialisering kan även förutsättas leda till att rättighetshavarna blir mer benägna att anmäla misstänkta brott till polisen. En ökning av antalet utredningar på det immaterialrättsliga området får också en brottsförebyggande effekt.

För att kunna tillgodose statsmakternas krav på en ökad satsning på bekämpningen av brott mot immaterialrätten begärs ett resurstillskott för 5 speciellt utbildade åklagare i storstäderna som tillsammans med särskilda utredare från polisen ska hantera dessa brott.

3. Anslagsutvecklingen 2007-2009

3.1 Sammanfattande anslagsyrkande

Regeringens planeringsramar

	2006	2007	2008	2009
Ingående balans	30	0	0	-16
Ramanslag	862	901	915	933
Tillgängliga medel	892	901	915	917
Beräknad utgift	892	901	931	945
Belastning på anslagskrediten	0	0	-16	-28

Åklagarmyndighetens yrkande

	2006	2007	2008	2009
Ingående balans	30	0	0	0
Grundanslag *	862	876	890	908
Uppräkning av anslaget, enl BP 2006		25	25	25
Yrkande om utökning av anslaget		15	55	55
Anslag/Yrkat budgetbehov	892	916	970	988
Beräknade utgifter	892	916	970	1 000
Belastning på anslagskrediten	0	0	0	-12

* Bygger på regeringens aviserade nivå på pris- och löneomräkningen

3.2 Konsekvenser av regeringens planeringsramar

2006

Åklagarmyndigheten kommer att under 2006 vidta åtgärder för att säkerställa en långsiktig personalförsörjning. Detta innebär att myndigheten ska möta de stora personalavgångar som sker under de kommande åren, säkra en god arbetsmiljö, påbörja en utökning av åklagarresurserna för satsningar på ett antal viktiga områden samt även avsätta åklagarresurser för vissa stora uppdrag som regeringen tilldelat Åklagarmyndigheten. Denna planering och inriktning förutsätter att hela anslagssparandet för 2004 och 2005 kan disponeras och att riksdagen beslutar att den planeringsram som anges i budgetpropositionen för 2006, med en anslagsökning för 2007 för Åklagarmyndigheten på minst 25 miljoner kronor, skall gälla.

De åtgärder som kommer att vidtas under året är tidigareläggning av ersättningsrekryteringar för kända avgångar och en utökning av antalet kvalificerade åklagare med 20, 10 för bekämpning av mängdbrottslighet och 10 för bekämpning av familjerelaterat våld. Vidare kommer tillfälligt anställda att förstärka organisationen som kompensation för det resursbortfall som normalt uppstår under året för olika typer av ledigheter. Under en kortare tid kommer Åklagarmyndigheten också att ha ett 15-tal unga jurister s.k. "beredningsjurister" anställda. Utnyttjandet av anslagssparandet ger också möjlighet att täcka vissa engångsutgifter för 2006 såsom den stora utbildningsatsningen som påbörjas under året och som avser alla anställda i samband med driftsättningen av IT-systemet Cåbra. Vidare kommer anslagssparandet att kunna

täcka kostnaderna för åtgärder som vidtas i enlighet med villkoret i regleringsbrevet om en effektivisering av miljöbrottsverksamheten samt för 2006 också finansiera de uppdrag som regeringen tilldelat Åklagarmyndigheten och som avser barnahus och granskning av påföljderna för våldsbrott. Kostnaderna för dessa två sist nämnda projekt beräknas 2006 uppgå till cirka 4 miljoner kronor.

2007

Den i budgetpropositionen aviserade anslagsökningen för 2007 med 25 miljoner kronor kommer att användas för fortsatt finansiering av nettoökningen på 20 åklagare som rekryterades under 2006 för främst områdena familjevåld samt mängdbrott. I jämförelse med 2006 finns inget anslagsparande att utnyttja som kan möjliggöra olika tillfälliga satsningar. Eftersom kostnadsökningar heller inte kompenseras fullt ut kommer inga ytterligare satsningar att kunna ske inom anslagsramen. Eventuella tillfälliga satsningar måste finansieras med anslagskrediten.

2008-2009

Med den aviserade anslagsnivån för 2008 och 2009 kommer ingen utökning att kunna ske av antalet anställda och därmed inte heller något utrymme skapas för att göra satsningar inom kriminalpolitiskt viktiga områden. Den urholkning av anslaget som sker kommer att delvis kunna täckas genom ett utnyttjande av anslagskrediten. Därmed räknar Åklagarmyndigheten med att tillfälligt kunna ersätta en stor del av kommande personalavgångar. Skulle inga anslagsökningar aviseras i kommande budgetpropositioner innebär dock anslagsurholkningen ett behov av personalminskning motsvarande minst 40 åklagare redan under 2009.

3.3 Beräkningar av Åklagarmyndighetens förslag

Åklagarmyndigheten yrkar på en uppräkningsram av anslaget med 40 miljoner kronor för 2007 (en ökning med 15 miljoner kronor utöver planeringsramen i budgetpropositionen för 2006) och ytterligare 40 miljoner kronor för 2008. Genom en sådan uppräkningsram av anslaget kommer Åklagarmyndigheten att under planeringsperioden kunna utöka antalet kvalificerade åklagare med 85. I uppräkningsramen ingår medel för administrativt stöd och omkostnader.

3.4 Pris- och löneuppräkningsram

I regeringens planeringsramar och i Åklagarmyndighetens yrkande ingår en pris- och löneuppräkningsram som långt ifrån täcker de faktiska kostnadsökningarna. För åren 2007-2009 utgör Åklagarmyndighetens kostnadsökningar för pris- och löneuppräkningsram cirka 100 miljoner kronor. Den kompensation som regeringen aviserat är på 46 miljoner kronor. Under planeringsperioden innebär detta, om ingen ytterligare anslagsuppräkningsram sker, att anslaget urholkas med drygt 50 miljoner kronor. Med en kompensation för pris- och löneuppräkningsram som inte täcker de faktiska kostnadsökningarna måste kostnadsökningarna således regleras genom en minskning av personalresurserna och ett utnyttjande av anslagskrediten.

4. Låneram och investeringar

Sedan år 2003 pågår ett omfattande arbete med att utveckla Åklagarmyndighetens nya IT-stöd inom ramen för den strategiska plan som upprättats inom Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning.

Hösten 2006 kommer basversionen av Åklagarmyndighetens nya diarie- och ärendehanteringssystem Cåbra tas i drift. De aktiverade utgifterna för utvecklingen av systemet beräknas då uppgå till ca 45 miljoner kronor, varav ca 10 miljoner är hänförligt till år 2006. Investeringens avskrivningstid beräknas till 5 år. För driftsättning av det nya systemet görs även investeringar i teknisk utrustning och i vissa programvaror. Vidareutvecklingen av IT-stödet mot en elektronisk akt påbörjas i slutet av 2006 och beräknas fortgå till 2009. Under 2008 och 2009 planeras för vidare utveckling av en funktionalitet som inkluderar strukturerad stämningsansökan och tvångsmedelshandling.

Bland övriga investeringar 2006 kan nämnas utvecklingen av ett elektroniskt arkiv. Under kommande år beräknas även investeringar tillkomma för ökad säkerhet och mobilitet i IT-användandet i verksamheten.

Investeringsbeloppen i nedanstående tabell inkluderar förutom ovanstående också löpande återanskaffning av datorutrustning samt investeringar i möbler och kontorsutrustning i samband med att åklagarkammare byter lokaler.

Utgiftsområde 4, anslag 4:3 (tkr.)	2006	2007	2008	2009
IB lån i Riksgäldskontoret och finansiell leasing	42 171	90 283	94 848	89 725
Beräknad nyupplåning och utökning av leasing	66 813	31 942	26 361	16 802
Varav för investering i immateriella tillgångar	49 600	5 000	15 000	5 000
Beräknad amortering	18 701	27 377	31 484	31 564
UB lån i Riksgäldskontoret och finansiell leasing	90 283	94 848	89 725	74 963
Beslutad/Föreslagen låneram	105 000	105 000	100 000	100 000
Beräknad ränteutgift	1 987	2 777	2 769	2 470
Finansiering av räntor och amorteringar	20 688	30 154	34 253	34 034

Ränteantagande för nyupplåning 3%

5. Översikt över verksamhetens finansiering, Åklagarmyndighetens yrkande

Anslaget 4:3 (tkr.)	2005	2006	2007	2008	2009
Åklagarmyndigheten	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Anslag inkl. pris och löneomräkning	829 874	892 000	916 000	970 000	1 000 000
Avgiftsinkomster och andra ersättningar	6 458	8 000	8 000	8 000	8 000
Bidrag	1 560	5 000	1 500	1 500	1 500
Finansiella intäkter	230	1 000	500	500	500
Summa intäkter	838 122	906 000	926 000	980 000	1 010 000